

CATALUNYA SOCIAL

Òrgan d'ACCIO SOCIAL POPULAR

Any XIV. Núm. 719

Un any, 12 ptes. — Núm. solt, 25 cts.

13 juliol 1935

**PUBLICACIÓ
SETMANAL**

**Redacció i Administració
Carrer del Pl, 12, primer**

**Telèfon 21160
BARCELONA**

Els fruits de l'Acció Catòlica

Hi ha certs esperits excessivament impulsius que voldrien tocar de seguida els resultats de tot moviment social. I no veuen que els moviments socials són lents, pesats, llargs, i que els seus fruits no són collits moltes vegades fins per les generacions del dia de demà.

I només cal, per a convèncer-se d'això, que esguardin els resultats en el camp contrari, tot i que la feina negativa portada a cap en ell és feina de molt més ràpid rendiment. Tots els mals que ara pateix Espanya deriven, com a font primera, d'una cultura anticristiana, propagada principalment per la Institució Lliure de l'Ensenyança, establerta a Madrid: els temps de Giner de los Ríos, i davant la qual es doblegaren tots els governants que haurien hagut de plantar-li cara durant els vint-i-cinc anys darrers del règim traspassat. Allí s'incubaren els estudiants que, protegits després per la Junta d'Ampliació d'estudis, eren enviats a l'estranger a estudiar sota el signe de l'heterodòxia gairebé sempre, i que, retornats a la Península, eren ben aviat fets Catedràtics de les nostres Universitats per obra i gràcia de la pròpia Institució, que també intervenia eficaçment en el nomenament de Tribunals d'oposicions a Càtedra.

I si ara nosaltres ens veiem obligats a estendre institucions de cultura catòlica, sense comptar per a res amb l'Estat com ells comptaven, ¿què té de particular que els resultats d'aquesta obra siguin lents, llargs, i no es toquin de pressa com tots voldríem?

L'Acció Catòlica (de la qual ha d'ésser una branca important l'Acció Cultural) ha començat a instituir els Cursos de Santander, que cada any tenen més èxit; parla ja de la formació de Facultats o Collegis Universitaris lliures, almenys en les branques de Lletres i de Ciències; ha bastit un Institut So-

cial, a Madrid, i té altres projectes que poc a poc es van desenrotllant. ¿Què més pot fer en el poc temps en què disposa d'una orientació seriosa i d'una organització ben estructurada?

Apart d'aquesta acció cultural, podeu veure com les nostres grans institucions de propaganda es multipliquen. A Catalunya tenim aquesta Federació de Joves Cristians, cada dia més ferma i nombrosa; l'obra de les organitzacions femenines, així mateix ben reeixida; periòdics netament dedicats a l'Acció Catòlica i d'altres que hi cooperen fermament. ¿Què més podem desitjar en el poc temps en què les nostres activitats s'exerciten orgànicament en aquest ubèrrim camp social?

Els fruits els podem recollir ja, si no amb l'abundància que voldrien els impacients, almenys amb una selecció de joventut magnífica a cada poble i a cada ciutat de les nostres contrades. I són fruits ben madurs, fets a ple aire i a ple sol de contradicció, ço que vol dir que resistiran els embats de l'altre camp. ¿Què més podem voler en tan poc temps?

L'empresa marxa, i marxa admirablement. Únicament aquells que són orbs en poden deixar de veure els efectes. La benedicció de Déu és ben clara damunt d'ella i el treball de molts elements nostres (no tots els que voldria, és cert) és ben palès i ben orientat.

Darrerament, pensem que a nosaltres ens correspon l'empresa del treball. Qui fa fructificar les plantes i qui les arrela és la Divina Providència, a la qual hem de deixar la benedicció i la vitalitat de les nostres obres, després del treball esmerçat en elles. El camp polític ofereix èxits més ràpids, però menys duradors. És el camp de l'Acció Catòlica el que ha de preparar la societat de demà.

La unió conjugal perfecta

PER JORDI ARNAU

Isabel matineja. Mentre les seves dues filletes de dos i quatre anys fan el darrer son i el més plàcid, mentre el seu marit espera que ella mateixa li vagi a donar el bon dia al llit a les vuit, Isabel ja ha anat a missa de set al convent de les monges, ja ha pregat per qui ella sap, ja ha tornat a casa. Ara es treurà la mantellina, es mudarà el vestit per una bata de treballar i després animarà tota la casa, farà llevar les nenes, darà ordres a les minyones que fan la neteja del pis, alegrarà el seu marit amb fresques rialles i així començarà un nou dia per l'estil dels molts que han passat en els cinc anys que porta de matrimoni. ¿És feliç? Per trobar la resposta llegim els pensaments que en aqueix moment impregnen el seu cervell:

— Déu meu, Déu meu; que diferents veig les coses de com les veia cinc anys endarrera! Jo bé sabia que l'Eloi anava a missa només quan m'hi havia de trobar, que entre els seus amics era tingut per un despreocupat des del punt de vista religiós i precisament per això jo estava indecisa i, quan em va manifestar les seves intencions, li vaig demanar un temps d'espera per dar-li la resposta. La mare em va decidir quan va dir-me: "Isabel, tu en faràs el que voldràs, del teu marit; té un bon caràcter, té ganes de complaure't, treballa tot el dia, no té vicis...". La mare, pensava jo, té molta experiència, i a més d'això jo he de confessar que l'Eloi m'havia interessat el cor. Del Pare Marcellí no en vaig treure mai l'aigua clara. S'expressava amb unes reserves que llavors no les entenia; ara sí que les entenc. Estic segur que es pensava que jo no seguiria els seus consells. I ho endevinava. Vaig acabar enamorada com una boja i ja està fet. Quan s'hagi de casar una de les meves nenes ja tindrà ben present totes aquestes coses. Ja ho vaig provar a veure si de l'Eloi en podia fer tot el que volia. Pel cap baix sermó diari quan no dos. Em vaig adonar a temps que seguia un mal viarany. L'Eloi fugia de mi. Allò hauria acabat malament. La tàctica del Pare Marcellí és millor. Un dia em va dir: "No és ell que ha de viure per fer-te feliç a tu, ets tu que has de fer feliç a ell. Tu viu per ell; alegra'l, fes-li l'estada a casa agradable, i prega molt, no paris de pregar. No és un negoci teu; és un negoci de Déu Nostre Senyor." No sé pas on hauria anat a parar amb el meu primer sistema. Bé! Ara li arreglaré el pom de flors perquè el trobi a la taula a l'esmorzar. La llet a l'estiu li agrada ben freda. Deixam-la posar a la nevera. La mel i la mantega a taula. El panet. El tovallonet. El cafè. El canari de la galeria netejat i ben peixat, tindrà ganes de cantar. L'acompanyaré al despatx i l'hi aniré a buscar, com cada dia, si em sembla que li ve de gust. Li daré el cigarret al llit i l'hi encendré jo mateixa.

Totes aquestes reflexions implicaven un propòsit que Isabel va complir al peu de la lletra.

— Eloi; són les vuit. Vinc a obrir el finestró. Estaves ben adormit quan jo he sortit. Jo a les sis ja he acabat la son; però tu tens més calma i més mals de cap, que són dues coses que criden la son. Té! Jo mateixa te'l ficaré a la boca. A veure si l'en-

cedor farà el ximple... mira que bé... al primer cop. Ja... ja... jo mateixa em faig riure. Deixa-m'hi donar una pipada... Ecs! No m'agrada... ¿Sents quins refilets, el canari? Ja ens ha sentit la veu. Espera't uns minuts que avui vaig retardada i no t'he donat un cop de raspall a la roba. ¿Oi que em perdones?

— Ja ho crec; per mi serà una ganga l'estirar-m'hi uns quants minuts. ¿El cendrer? Ah! Ja el veig a la tauleta. Penses en tot i res no t'escapa. ¿Què li dones al canari que canta tant?

— És que et sent la veu. Ja trobaràs el pinyó al costat de la gàbia per si l'hi vols donar. Et coneix més que a ningú. Té, aquí tens la roba. Deixam-te fer de cambrera. Ara fes-me un petó.

— Te l'has ben guanyat. ¿Saps que la mel d'ahir era com una mica agrencada?

— M'ho va semblar; ja la trobaràs canviada.

— ¿I les nenes?

— Arreglat el nen, me n'aniré a les nenes. Sents? Ja criden.

— Tu sí que, quan jo em poso a la feina, ja has fet mig jornal.

— ¿Ho dius per la missa i per aquesta estona de feina? Són les dues hores més felices del dia. La pena comença quan te'n vas al despatx; m'hi hauries d'arreglar un recambró per mi. Em faria molta il·lusió treballar amb tu al despatx.

— Les dones no tindrien serenitat per la nostra mena de feina. Al millor ve una mala notícia i us posaríeu histèriques.

— Jo sempre voldria fruir amb tu i patir amb tu. ¿No diuen que els casats són com si fossin un?...

L'Eloi s'asseu a taula. Tot ho té a punt. Isabel se n'ha anat un moment al tocador a eixugar-se dues llàgrimes per allò que ha dit que els casats són com si fossin un... Això, l'ha commoguda. Ells dos ben bé no en fan un. Els dies de festa l'Eloi l'acompanya a missa d'onze que és la segona a què ella assisteix; però no l'acompanya mai a la de set ni mai ha combregat al seu costat. Ella ja ho voldria, ésser tot una amb el seu marit, però li falta la cosa més principal. La unitat de la fe. I la fe és la part més íntima de la vida i de l'ànima i en això ella i el seu marit són dues vides divergents, no són pas una sola vida.

Isabel torna al menjador.

— ¿Què tal trobes la mel?

— Deliciosa com mai.

— ¿I la llet?

— Noia; és tan freda que no se li troba el gust. Així m'agrada.

— Avui he de sortir a comprar al migdia i si t'agrada em deixaré caure al despatx a dos quarts de dues i vindrem plegats.

— Està dit. No tinguis pressa; encara que siguin tres quarts de dues no hi fa res. Cada dia es retarda l'hora de sortida. Ho sento pel secretari.

— Si em tinguessis a mi per secretària no em queixaria mai de l'hora de sortida.

— ¿I les nenes amb qui anirien?

— Vaja una pregunta: amb nosaltres dos.

— Ba! ba! No hi enteneu res, les dones.

* * *

Fa dies que l'Eloi està capficat. S'havia arriscat amb això dels cotons i els cotons han anat per avall vertiginosament. Les diferències les pagarà amb diners. Són tres o quatre-centes mil pessetes. La meitat de la seva fortuna. Dos dies després d'aquest cop va venir la fallida del *Banc d'Ultramar*, on tenia el compte corrent pels seus negocis. Una ruïna o, si més no, un cop dels forts d'aquells que obliguen a amainar veles.

L'Eloi va quedar aclaparat. Encara va passar quinze dies sens dir-ne un mot a l'Isabel; aquesta, però, endevinava el tràngol.

— Eloi; ¿què et passa? ¿Estàs malalt?

— Estic, o millor diria estem, arruïnats. L'especulació dels cotons m'ha sortit a l'inrevés. Amb tots els meus valors mobiliaris podré difícilment parar el cop. He arribat a pensar en una fugida.

— Això mai, Eloi. No ens quedarien ni les engrunes, ni la possibilitat de refer la nostra situació. De més a més, la deshonra planaria damunt de nosaltres. ¿Vols fer-me el favor de deixar-me intervenir en els negocis? Farem números.

— Números rai; pessetes manquen.

— Els números ho diran, Eloi. Em sembla que t'ofegues en poca aigua. Dius que la pèrdua representa...

— Cinc-centes mil pessetes.

— Que es poden pagar liquidant els valors mobiliaris.

— Això és.

— Ens queda la fabriqueta, el meu dot i el crèdit. ¿No és això?

— El crèdit, dius? Ningú no ens fiarà una bala de cotó quan sigui pública la meva desfeta.

— O jo no entenc res de res o t'equivoques, Eloi. Un home que perd cinc-centes mil pessetes i les paga puntualment i ràpida sense discussió ni morositat, té tant o més crèdit que abans. Per la bona marxa de la fàbrica no hem de menester tampoc cap capitalàs. Amb el meu dot en tindries prou si t'arribava a mancar el crèdit.

— Haurem de reduir-nos molt, Isabel.

— Jo anava aquí, Eloi. Això no ens ha de dar pena. Si tallem les especulacions, el magatzem que tenim és massa gran, ni tampoc hem de menester un pis com aquest ni un despatx amb tant de personal. Podem tenir pis, magatzem i despatx tot en una casa. Jo seré la teva secretària i la teva caixera.

— ¿Tu saps el que dius, Isabel?

— Jo visc per tu i pels fills i tinc pit per a tot. Domino la mecanografia i sé comptar i aniré aprenent totes les altres coses. Fins et diré que això ha estat un somni de tota la meua vida de casats. Passàvem separats la meitat de la vida i això em venia costa amunt. Creu-me, Eloi; tinc el pressentiment que tot serà per la nostra sort.

— ¿I els fills?

— Ni a ells ni a nosaltres els diners no ens han de

fer la felicitat. Déu ens doni salut, ganes de treballar i mutu amor.

— I les nostres relacions, ¿què hi diran?

— Ara serà bona hora per esporgar-les. Ara sabrem qui és amic de debò. Les dones som curioses i jo ara estic plena de curiositat de saber de tants amics com tenim quins són els bons.

— No sé d'on treus aquest coratge.

— I jo no sé... No; tu no ets covard. A la cara et conec com et sobreposes al contratemps. El coratge me'l donarà la teua cara riallera; si em demostres que estàs content de mi.

— Isabel!

— Eloi!

Una abraçada va ser el senyal d'una compenetració com mai no havia existit entre Eloi i Isabel. El senyal precursor.

— Eloi; ¿em deixes sortir una estona?

— Vull saber on vas i voldria acompanyar-te si no et faig nosa.

— Vaig a fer una visita al bon Déu sacramentat, per agrair-li aquesta abraçada que és el favor més gros que m'ha fet d'ençà que som casats. No et faré esperar sinó mitja hora. Després parlarem dels detalls de la nostra vida nova. Estic trasbalsada de satisfacció.

— Vinc amb tu.

Era un dissabte a la tarda. A la capella del Santíssim de l'església cremava una llantieta amb llum incerta i movedissa. Eloi i Isabel estaven agenollats. No era encara l'hora acostumada de les confessions i per això ningú fora d'ells dos no estava allí present; però el Pare Marcellí, que sabia per experiència que el Sant Esperit li portava els pecadors a l'hora que més li plaïa, pel que pogués ser va entrar al confessional. Isabel fou la primera que es va posar a la reixeta. Va estar llesta amb cinc minuts. Alçada que fou va tenir la més gran sorpresa quan veié que Eloi també s'acostava al confessional. Isabel no pogué pas dir els tres parenostres de la penitència. Tenia un nus a la gorja i els ulls amarats.

L'endemà no va pas anar sola a la missa de set; l'Eloi la volgué acompanyar i va combregar al seu costat.

El glaç s'havia trencat. El nus matrimonial es va estrènyer per no afliixar-se mai més. Fins ara havien estat dos en una sola carn, d'ara endavant eren dos en una sola ànima. Tota la vida Isabel i Eloi beneïren aquell contratemps que havia perfeccionat la seva unió. Tots dos plegats en la família, tots dos ajuntats en el negoci, tots dos acompanyant-se diàriament a l'altar. Això bé valia més que la meitat de la fortuna i la meitat dels amics que perdéren...

JA SOU SUBSCRIPTORS DE CATALUNYA SOCIAL?

CAMISERIA - CORBATERIA - MITGERIA - GÈNERES DE PUNT

MAS i ROCA
CAMISERS

CASES ESPECIALITZADES PER A LA MIDA

24, Portaferriassa, 26 - Telèf. 17642 - BARCELONA - 16, Fontanella, 16 - Telèf. 12211

Dos jubileus d'universitats catòliques (París i Luvaina)

L'estat caòtic portat en el món de les ciències per l'Aufklärung va destruir la unitat espiritual i la totalitat de la ciència tal com l'havia creada l'Edat Mitjana. Al lloc de la mútua col·laboració de les diferents branques del saber humà va entrar l'autarquia de les disciplines especialitzades, barrejades i enfrontades. Aquesta evolució fou lògicament i indefectiblement negativa, des del moment que es va prescindir de l'element unificador de la Fe i es va allunyar la Teologia del lloc preferent que ocupava en el domini de les ciències. La pseudo-filosofia i teories provinents del món de les ciències naturals de valor molt dubtós van substituir la Teologia i les doctrines d'ordre sobrenatural indiscutibles. Una articulació de les disciplines vingudes majors d'edat, no podia venir sense un sacrifici de les ciències de l'esperit a les ciències naturals a les quals les primeres s'havien de subordinar. Els catòlics que han de tenir com a postulat fonamental la unitat interna de la ciència i la seva conformitat amb les idees i veritats supremes, no podien estar inactius davant de la desfeta del cosmos de la ciència. Els catòlics van reconèixer que havien d'oposar al caos de la vida universitària moderna la idea de la unitat i de l'ordre jeràrquic de totes les ciències per mitjà de la fundació d'universitats pròpies en les quals les tradicions de l'educació medieval havien de trobar l'indret on fossin conreades en forma nova. Això condicionà la creació de les universitats catòliques a Bèlgica, França, Holanda, Itàlia, Amèrica i darrerament a la Xina i al Japó.

Dues d'aquestes institucions, la universitat de Luvaina i l'Institut Catòlic de París han celebrat a començament de juny dos jubileus; la primera ha celebrat el centenari de la seva nova fundació i el segon el seixantè aniversari de la seva institució. Les dues universitats són centres de vida científica catòlica amb la investigació i ensenyament orientats segons les normes de la fe. Durant els anys de l'existència llur aquests dos fogars de ciència han format les seleccions del Catolicisme del món llatí i més enllà de la vida espiritual catòlica han salvat l'honor de la ciència catòlica de tal manera que enlloc no és discutit el prestigi de les universitats catòliques d'Europa.

La universitat de Luvaina, de gran prestigi des del segle 15 havia arribat a reunir més de 6.000 alumnes i fou un gran centre d'Humanisme i d'estudis jurídics. Per influències de la revolució francesa l'any 1797 va haver de tancar les portes i, si bé 19 anys més tard les tornava a obrir, hi faltava la facultat de Teologia, amb això havia perdut la seva substància i havia esdevingut una universitat vulgar com la de Lieja, o Gant. L'any 1833 l'episcopat belga reuní a Malines es preocupava de l'esdevenidor de la vida científica catòlica i s'acordava de fer ús del dret d'ensenyament lliure reconegut per la Constitució i de fundar altra vegada una universitat catòlica. Uns mesos més tard els davanters del partit liberal fundaven la universitat de Bruselles. Urgia, per tant,

la creació de la universitat catòlica. El 4 de novembre de 1834 la universitat catòlica obria les seves portes a Malines. Les facultats de Teologia, de Filosofia, de Literatura i de Ciències naturals comptaven conjuntament amb 13 professors i 86 estudiants. El 1935 la migrada universitat oficial de Luvaina desapareixia i el rector de la universitat catòlica Monsenyor Ram feia gestions prop l'alcalde d'aquesta població per adquirir els locals de la desapareguda universitat. Al cap de poques setmanes la universitat catòlica s'instal·lava a Luvaina amb les seves cinc facultats. El reconeixement oficial l'any 1941 encara no es podia aconseguir degut a la resistència dels liberals; solament seixanta anys després obtenia el reconeixement de l'estat. L'estructura interna es desplegà ràpidament: es van crear una sèrie d'instituts d'investigació: religada amb la facultat de Teologia l'escola de llengües orientals; en unió amb la facultat de dret una escola de ciències polítiques i socials i en unió amb la facultat de ciències una escola de mines i una escola d'electricitat. El nombre d'estudiants va arribar als 2.500. Durant la guerra europea la universitat de Luvaina va sofrir molt; la biblioteca i diversos edificis foren destruïts. Gràcies al mecenatge de Bèlgica i de l'estranger i de la comissió de reparacions es pogué reconstruir ràpidament la universitat que ha estat enriquida amb nous instituts com els de Farmàcia, investigacions sobre el càncer i actualment compta amb més de 300 professors i amb uns 4.200 estudiants. Aquesta universitat té fama universal i és un dels timbres més gloriosos del catolicisme belga.

Fa 30 anys que l'Excm. Baudrillart és rector de l'Institut catòlic de París fundat per Monsenyor d'Hulst l'any 1875 en un moment en què els catòlics francesos, després de fortes lluites havien obtingut l'ensenyança lliure. L'Institut havia pres l'herència de la Sorbona medieval; proporciona d'ençà de sis decennis a la joventut intel·lectual francesa la tradició de la Fe i també la ciència. L'Institut de París com els seus germans de Tolosa, Lió, Lille i Angers no és reconegut oficialment, els estudiants per poder posseir el diploma de l'estat han d'examinarse a les universitats oficials. Per això és més d'admirar la gran creixença de l'Institut que l'any 1885 tenia 232 alumnes i l'any 1934 en comptava 2.184 i les càtedres de 18 han passat a 120. L'Institut que ha alçat darrerament un bell edifici, té sis facultats: Teologia, Dret canònic, Dret civil, Literatura, Filosofia y Ciències naturals. Té articulades una escola de ciències socials i una escola del magisteri. Té encara adherides una sèrie d'institucions. Entre el professorat hi ha noms de fama universal: Sertillanges, Branly, Lapparent, Duchesne Rousselot, etc. Mai no serà ponderat degudament el paper que ha jugat i juga avui encara l'Institut Catòlic a França per reguanyar a l'Església catòlica la Intelligència. El "renouveau catholique" seria incomprendible a França sense l'Institut Catòlic.

La manca de caritat

PER J. CIVERA I SORMANI

L'home s'adona de moltes coses que no havia vist en la infantesa, perquè els anys ens van elevat i des de les altures tot es veu millor que des del pla. Diríem que els anys ens empenyen a seguir un camí costerut des del cim del qual veiem totes les coses amb una gran claredat.

Malgrat, però, que els anys ens empenyin a seguir el camí de la vida, certes coses no les podem comprendre. Una d'elles és la manca de caritat que hi ha al món. En totes les èpoques l'home ha estat l'enemic de l'home. No es pot negar que la humanitat progressa i que les ciències i les arts segueixen un camí ascendent; però l'home continua portant a dintre les males passions que ja portaven els homes primitius. Es perfeccionen les màquines, però en aquest aspecte no es perfecciona l'home.

És comprensible que l'home pagà no sentís cap mica de pietat per l'esclau que el servia; però després de tants segles de cristianisme no podem comprendre que hi hagi tan poca caritat i que els homes no s'adonin que som germans perquè som fills d'un mateix Pare.

És natural que el poeta Plaut, que era pagà, digués que: "homo homini lupus", perquè en aquells temps l'home era un llop per l'home. El que no comprenem és que segueixi essent un llop després d'haver passat Jesús per la terra.

Sant Joan Crisòstom deia amb molta de raó que el cor humà, sense la gràcia divina, és la fera més cruel i verinosa del món. Trobeu dintre d'ell els desigs de la fera salvatgina. El P. Rivadeneira, que coneixia tant el cor humà, deia que la tempestat dóna senyals abans que esclati, els edificis s'esberlen abans que s'esfondrin, el fum va davant de l'incendi; però el mal que ens ve de l'home arriba sobtadament i ens troba desprevinguts.

Seria terrible saber els homes que han caigut lluitant amb les armes a la mà. Perquè un home ha nascut una mica més enllà de la nostra frontera, ja no el considerem germà nostre. Únicament es consideren germans els qui han nascut sota una mateixa teulada.

Calculeu els homes que han mort d'ençà que s'han inventat les armes de combat. La història de la humanitat comença ja amb un crim.

Podeu trobar una raó que justifiqui les lluites sagnants que sovint esclaten en els camps de batalla, perquè de vegades el patriotisme mal entès ens posa una bena davant els ulls. El que no us podeu explicar és que les lluites persisteixin en temps de pau i entre germans. ¿Voleu dir que els homes no estem sempre en estat de guerra? Tusteu les portes dels qui us poden ajudar, i escolteu el que us diuen. Veu-
reu com no senten cap interès per vosaltres. Si ells han aconseguit viure folgadoament, ¿per què s'han de preocupar dels qui no poden pastar-se el nostre pa de cada dia? L'home tanca les portes de la seva llar i no s'interessa pels qui sofreixen ni pels qui viuen en la indigència. L'home s'obre camí a cops de colze, i quan ha triomfat no té en compte si per a poder arribar fins on l'empenyia l'ambició, ha fet caure els qui li barraven el pas.

Sempre ens han fet molta pena els homes que, abusant del seu poder o de la seva riquesa, menyspreuen els pobres i els humils. ¿És que ells no són també unes criatures subordinades a l'autoritat de Déu? ¿No hauran de presentar-se un dia davant de la seva presència? ¿Que diran quan Déu els digui que quan tenia set no li van voler donar aigua i quan tenia fam no li van voler donar pa? ¿De què els haurà servit el poder i la riquesa, si es presenten davant de Déu amb les mans completament buides?

Hi ha homes que volen ésser superiors als altres alçant molt el cap i menyspreant els pobres. La superioritat no l'hem de demostrar alçant el cap, sinó practicant el bé i fent bones obres. Si porteu dintre l'ànima la pau de Crist, sereu superiors als qui hi porten tenebres.

No aconseguiu que al món hi hagi pau promulgant lleis justes i equitatives, sinó tractant els homes amb caritat. Sant Pau diu que la caritat és el complement de la llei. El que manca no són lleis, sinó amor. Si hom promulgues una llei declarant que tots els homes s'han d'estimar, ¿creieu que s'estimarien? Naturalment que no. Perquè els homes s'estimin primerament han d'estimar Déu. Quan ens trobem al costat de Déu estimem totes les seves criatures.

¿Sabeu qui són els qui han estimat més els homes? Els sants. Han estimat els homes perquè han sabut estimar Déu. Els qui tenen el cor eixut i no estimen, no són cristians. Jesús ens ha ensenyat a estimar i a perdonar. Si no perdonem no serem perdonats, i si judiquem serem judicats.

Segurament els qui viuen allunyats de Déu ens diran que tot això són lirismes i que nosaltres som uns pobres sentimentals.

Si són lirismes, ¿per què ells senten odi contra els fills predilectes de Crist? Tots sabem que els catòlics són perseguits en diversos països, i que moltes vegades el foc ha destruït l'aixopluc dels qui han consagrat la seva vida a Déu. ¿Podrien dir-nos si alguna vegada els catòlics han destruït la casa de llurs adversaris? ¿Han realitzat actes de violència? Naturalment que no. ¿Per què no s'han venjat dels seus perseguidors? Perquè són deixebles d'Aquell que, en morir damunt de la creu del sacrifici i del dolor, va demanar que fossin perdonats els qui van fer sagnar el seu sacratíssim cos.

És impossible saber estimar i perdonar si no seguim les petjades de Jesús. Ens direu que hi ha molts cristians i que hi ha poc amor. És cert. Hi ha poc amor perquè el cristianisme no ha passat encara de l'epidermis de molta gent. Quan hi hagi veritables cristians hi haurà també pau i amor.

**Aquest número ha passat
per la censura**

La nit de Santa Magdalena

PER R. RUCABADO

Nit de lluna damunt la ciutat de Reus i damunt del camp de Tarragona adormit. Però el silenci dels garrofers, avellaners i masies entre deu i onze es trenca per un brandar insòlit de campana que toca a auxili, i els horts que voregen el camí de Salou escolten una veu que crida, alternant amb el clam del cloquer, un crit suprem de: *Misericòrdia!* Campana i veu són del convent franciscà de Santa Maria de Jesús, o sigui, el convent de Sant Francesc, que des de les deu està voltat de turbes amb punyals, milicians amb fusells, i donotes bandarres que esperonen els sense ànima que acosten a les entrades del pòrtic feixos de llenya. La gent enrogallada fa uns crits salvatges, molts cops proferits però mai en terra catalana amb tan sinistra veritat: "Morin els caps pelats", "a menjar sang i fetge", i en català d'aquells temps "*Morian los frares*". Feia pocs dies que a Saragoïssa la fera s'havia desdejuntat i l'any anterior havia tastat la carn de frare en copiosa orgia, a Madrid. A Reus, pels horts i al forn de vidre, feia dies que hi havia els feixos de llenya arrencats, i aquell matí per salutació a un religiós que passava, un l'havia esbronat així: "Aquesta nit sí que no me n'aniré a dormir sense haver menjat una cuixa de frare rostida." Aquell vespre, per sopar, a moltes tavernes s'havia menjat amb doble intenció la crema d'ous i llet, nunci d'una altra crema. Encara més esgarri-fosos, tal volta, per ésser més recargolats i d'intenció sinuosa, eren els visques, que en la boca de les turbes fan més mal que els moris. *Visca la llibertat*, clàssica divisa dels perseguidors. *Viva Isabel II*, divisa dels lliberals del temps, i *Viva Bailén*, cridat per subornar, perquè la patuleia intentava, i ho aconseguí, atreure's els soldats del regiment de Bailén aquell matí arribats de Tarragona a tota pressa. Mitja hora després s'aixecava al cel amb escàndol de la lluna pacífica i de la quietud de vinyes, arbredes i regadius, roig com cabellera de bruixa, el raig de fum i flames, exint de la teulada i finestres d'una església i d'un casal que al mig té un claustre. Claustre aquella hora tot ple d'estranyes corredisses, moviments i lluïssors. Però la rojor era més roja que la d'un incendi. Hi havia grans bassals vermells al chor i en diferents indrets de la casa, i es pogué sentir de debò fortor de carn humana rostida, com el sacríleg profeta del matí demanava. Els qui dues hores més tard sortien de l'orgia s'eixugaven la sang, que no era d'ells, sang que tacava coltells i sabres, i espurnejava bruses i levites. Era la sang de dotze frares morts, entre ells el campaner, el qui cridava misericòrdia. Perquè allò era el primer acte de la tragèdia, estrenada aquella nit que tot Reus i Catalunya recorden, que preludia tres nits abans la de Sant Jaume a Barcelona. Era la nit del 22 de juliol del 1835, ara farà cent anys: l'hecatombe de víctimes cristianes que s'anomena a Reus la nit de Santa Magdalena.

* * *

Després de cent anys ja es pot descobrir el secret de la dèria contra convents, contra els frares i monges i cases de religió: la covardia. Hom ataca convents perquè sap de cert que els seus habitants no

es defensaran. Hom escomet, amenaça, agredeix els religiosos, perquè hom sap que raríssimes vegades un capellà, o un frare, es defensarà, i que el natural és que no es defensi. Totes les gestes sectàries contra homes i coses de religió, tot l'anticlericalisme militant, és covardia pura. Aquell qui excita la passió anticlerical sap que invita el poble a rabejar-se en sang, en saqueig i destrucció, que l'invita a rabejar-se en la infernal voluptat de l'incendi, sense perill que les víctimes s'hi tornin. Els crits de *matar frares* i *cremar convents* exciten el desfogar impune de les passions de rancúnia i venjança, sense risc, sense guerra, amb la superioritat absoluta de l'agressor nombrós i poderós contra l'agredit escàs en nombre, pacífic i desarmat. És la valentia dels sectaris. La pàgina de Reus ho ilustra clarament. Feia pocs dies que un destacament de la milícia urbana d'aquella ciutat anant a rellevar altres forces a Mora d'Ebre, havia estat derrotat pels carlins a Arnés, perdent els liberals nombroses baixes. Això produí gran excitació a Reus. L'actitud cavalleresca i noble hauria estat armar una forta partida i anar a l'encontre dels carlins per a vèncer-los en guerra noble i fer les tornes de la desfeta. Però tota la rancúnia i la venjança s'esbravà contra els frares. La mina estava carregada de temps i qualsevol pretext la faria explotar. La desfeta d'Arnés fou venjada en la sang dels pacífics frares franciscans i carmelites.

L'alcalde Montemayor, temerós dels esdeveniments, demanà reforços al governador Satorras, cap civil de la província de Tarragona, i aquest hi envià dos-cents soldats de Bailén i es constituí a Reus en persona. Però la història judicarà severíssimament la conducta d'Andreu Satorras, que no es podrà treure mai més del damunt la culpa de la complicitat, perquè la seva presència i el reforç militar no serví absolutament per a res, i la tropa es mirà, com ell mateix, impassible, els assassinats i el vandalisme. Després, cridat a comptes pel general Llauder, s'excusà al·legant l'estat excitat de la població dient que no gosà confrontar la tropa contra el poble. Però llavors, pregunten els qui han dregat la requisitòria, ¿per què tant dir i repetir a les comunitats alarmades que no passaria res i que estiguessin tranquils comptant amb les autoritats? ¿Per què no avisar els frares que secretament abandonessin els convents abans de la irrupció dels sicaris? La complicitat de les autoritats per covardia o per disseny malèvol costà la vida a 21 frares (12 franciscans i 9 carmelites), causà una jornada terrible, una nit de dol, que no s'esborrarà mai més ni del cor dels cristians per a recordar l'atemptat i venerar els màrtirs, ni del cor dels patriotes per a plorar damunt la data de sang i de vergonya.

La fotografia mostra amb poquíssimes variants el lloc precís on va començar la tragèdia. La façana de l'església conventual de Sant Francesc, avui parroquial, no ha sofert modificacions. El pòrtic que avança el frontis de l'església fins a la carretera fou construït l'any 1829. Dels dos portals oberts, l'un dóna pas al temple i el de més ençà, a l'entrada del claustre del convent. Quan les turbes posaren foc a aquests portals sortí a dalt del terrat del pòrtic, perfectament

visible a la fotografia, un frare amb una creu a la mà, i amb veu potent sermonejà els profanadors. Era el pare Josep Balmes, de venerable memòria, "la figura més preeminent de tota la comunitat franciscana de Reus". La seva personalitat és interessant i és exemplar. Segons les llistes que s'han reconstituït, poblaven aquell convent 60 frares (35 sacerdots, 16 choristes i 8 llecs). Pel còlera del 1834 el seu concurs fou requerit per l'Ajuntament, i moriren 5 ó 6 religiosos víctimes del seu zel en el servei dels apesats. Aquest sacrifici no fou agraït pel sectaris, i en plena epidèmia es produí contra ells una manifestació que els omplí d'insults. Eren ja efectes de la influència de la matança de religiosos de Madrid (juliol del 1834), que fou la data original de tots els atemptats posteriors. Des de llavors a Reus les amenaces eren contínues, i el Pare Balmes, al qual un seu amic li havia demanat un magnífic crucifix de Jerusalem que li havia vist damunt la taula, contestà: "Servirà per a sortir a l'encontre dels enemics, quan vinguin a matar-nos." I quan el mateix senyor (D. Josep M. Gavalda, el nom del qual sonà molt com amic del convent i cooperador a l'evasió dels que es salvaren) li demanava què caldria fer, si els atacaven, ell contestava sempre, mirant el Sant Crist: "No tinc més recurs que aquest." Era una ànima fervorosa, desitjava el martiri, i amb aquest fi havia anat a Terra Santa, d'on portà el Sant Crist, que efectivament serví per a la seva heroica mort. Fill de Barcelona, el P. Josep Balmes, era home robust, d'ànima trempada i veu potent. Professor de Retòrica a la càtedra fundada per l'Ajuntament de Reus, director d'un hospici de 500 pobres, gran predicador i missioner, home de vida austeríssima, era remarcable pels seus sermons inflamats de zel apostòlic. Tant els antecedents com la seva fi, el fan sens dubte una de les personalitats més sobressortints entre les víctimes del 1835, i és digne de tota veneració el seu record.

Es va posar, doncs, al terradet del pòrtic i des d'allí increpava i sermonejava els invasors i la seva veu era distintament oïda pels veïns, dominant el tumult. "¿A on aneu, miserables — els deia, — a profanar el temple sant de Déu?" Quan per fi els assaltants, donant la volta i havent penetrat en el convent per les tanques de l'hort, envaïren l'església, calaren foc i començaren la destroça, el Pare Balmes en lloc d'amagar-se i fugir, els esperà des del cor de l'església i d'allí estant continuà sermonejant-los. Allí trobaren el desitjat martiri, ell i els sis coratjosos frares que volgueren morir amb tota la plenitud del sacrifici voluntari. Aquesta escena grandiosa del cor de Sant Francesc un pintor anònim la va representar, i podem aquí reproduir-la. Al mig es destaca el Pare Balmes, amb el seu crucifix a la mà. Al seu voltant hi ha els pares Goser, Alavall, Roig, Iglesias i els llecs Xifré i Aymami. Encara que l'artista hagi pintat els revolucionaris apuntant amb fusells, sembla que tots els frares d'allí foren assassinats amb arma blanca.

El Pare Goser, de 77 anys, era predicador general. Quan un altre confrare, el P. Cuscó, de primer refugiat al cor, en un moment d'aparent calma l'invità a anar-se'n, dient: "Aquesta és l'hora de fugir", ell li contestà sense moure's: "Aquesta és l'hora de guanyar el cel." El P. Marià Alavall, lector, és a dir, professor de filosofia, digué també: "Cap al cor, a morir." El P. Josep Maria Roig, segon mestre de novicis, prengué comiat d'aquests, els deixà

refugiats en una tribuna, i digué: "Vaig a morir per Jesucrist." Volent els seus deixebles seguir-lo, els obligà a quedar-se allí on eren, per santa obediència. El Pare Balmes féu allí el seu sermó suprem: "Vaig cercar la mort entre infidels i heretges, i la trobaré entre cristians." Quan la turba infernal que anava vociferant: "Morin els caps pelats!" penetrà en el cor, els presentà el Sant Crist, i fou abatut d'un cop de destrat al cap. Morí exclamant: "Alabat sia Déu."

Apart dels set frares que moriren al cor, cinc més foren assassinats en altres indrets de l'edifici. El P. Blanch, organista, es refugià a l'orgue i morí, segons uns, d'una punyalada, segons d'altres, asfixiat per la fumera; el cert és que anys després quan foren retirades les desferres de l'instrument cremat, aparegué en un recó el seu esquelet encara mig cobert amb l'hàbit. La víctima primera de caure fou el Pare Sebastià Gay, reusenc, home molt conegut i popular, i segons diuen d'idees liberals. Sortí a trobar els assaltants a l'escala del convent, i sembla que els primers, que eren de la ciutat, el conegueren i respectaren, però un grup de forasters l'agredí, i caigué mort, i després encara fou profanat el seu cadàver. El disseny infame dels agressors que violaren de nit la mansió conventual era realment la degollació dels religiosos, i una per una recorregueren les celles. Els pocs que hi trobaren foren morts sense pietat. Així morí Fra Narcís Castanyer, jove moralista, ficat en el seu llit. El canonge Barraquer, però, afegeix un altre religiós, quelcom trastocat, que tragué un espasí intentant defensar-se, no cal dir que inútilment. El senyor Toda identifica el frare excitat o exaltat que tenia un espasí, amb Fra Narcís Castanyer i ens sentim inclinats a acatar aquest testimoni. Sigui com sigui, Fra Castanyer fou assassinat d'un tret dins de la seva cella. També ho fou Fra Vicens Bofarull, que estava dormint i en sentir el traït es llevà i es refugià darrera d'una taula; fou trobat mort damunt d'aquesta, penjant-li el cap i les cames. Per fi, Fra Josep Barreda, llec campaner, el qui en el cloquer d'espaldanya visible a la fotografia, feia brandar les campanes tocant a auxili i clamant ell a grans crits: *misericòrdia!*, entre el fum i les flames i els raigs de trets que li petaven. Morí també, no se sap si d'una bala o si per haver caigut a la foguera.

L'odissea dels que fugiren és gairebé tan patètica com la relació de les víctimes. El suplici dels supervivents fou en la major part si no físicament, moralment terrible, i a més llarguissim. El grup principal, capitanejat pel Guardià P. Francesc Garriga, penetrà en una mina preparada que donava a l'hort del senyor Gavalda, veí de l'hort del convent, i es trobà que, contra la previsió, el forat de sortida estava tancat. Romangueren en la mina, plena d'aigua, a les fosques, sense saber què succeïa per fora, més de vint hores. Fins a l'endemà a la nit no s'atreviren a sortir pel mateix forat on entraren, amb infinit temor i precaucions. La Providència Divina, mestressa de la vida i la mort, els havia reservat per a viure encara que fos sofrint. En sortir dels respectius amagatalls, els diferents grups de religiosos supervivents foren conduïts a Salou sota custòdia militar, i foren novament escomesos i insultats als pobles per on passaven. A Salou foren embarcats en un llagut vinater cap a Tarragona, on no els permeteren baixar en terra. Quan el llagut es dirigia a Barcelona, el superior dels Caputxins de Vilanova despatxà un frare llec de cama llarga i veu poderosa, fra Isidre

de Bràfim, perquè a les costes de Garraf deturés, a crits, el vaixell, avisant que no s'acostés a Barcelona, perquè els convents de la capital estaven cremant. No fou necessari aquest servei. Una embarcació que en venia, els avisà pel camí. Tornà el llagut enrera, desembarcaren prop de Vilanova i s'escamparen per les comarques. El Sr. Toda ha seguit un per un el rastre de tots. La major part d'aquells religiosos exclaustats per força acabaren els seus dies, models de virtut i penitència, exercint ministeri parroquial o auxiliar. Un d'aquells, el P. Sugranyes, fou el principal testimoni que documentà el canonge Barraquer sobre la tragèdia dels franciscans de Reus.

L'espectacle del chor de Sant Francesc amb els set frares morts en mig de bassals de sang, cremats o socarrats els cossos per l'incendi, davant de la destrucció terrible de l'església i altars, colpí poderosament el noi Anton de Bofarull, qui essent més gran hi dedicà, sota forma de novella històrica, *La mancha del siglo*, un record vivíssim i emocionat de les seves impressions d'infantesa. Les despulles dels franciscans assassinats foren sepultades de qualsevol manera sota l'altar major, a una cripta o cava l'obertura de la qual és senyalada al peu dels graons del presbiteri. Allí mateix, fa pocs dies, els nostres genolls es doblegaren resant per l'ànima dels franciscans immolats; millor encara, resant a ells mateixos, que donaren amb tant de gust i abundor la sang per Crist, fent corpori el místic emblema que es veu en el rosetó del temple, la mateixa vidriera restaurada que presidí l'escena del martiri, el braç de Jesucrist fent la creu amb el braç de Sant Francesc.

La desolació de l'església després de la tragèdia, en els anys d'abandó posteriors a l'incendi, és patèticament descrita per En Toda. Fou reduït a cendres el magnífic altar major, construït feia poc temps, en la darrera reforma, la de l'any 1829. Es perderen les estàtues d'En Campeny que el decoraven. El saqueig, la destrucció, foren complets, sobretot quan s'afegien al pas dels primers barbres les depredacions dels famosos cercadors de tresors, que esbotzaren i rebentaren tot ço que el foc havia deixat en peu. Sant Francesc de Reus, la fundació del qual data del segle xv, estava ple d'enterraments de religiosos i de nobles famílies ciutadanes. Tots foren violats iníquament.

Vint anys després, l'església reconstruïda fou obrerta de nou (1854) i temps després fou creada, i és encara, parròquia. El chor, escenari principal del martiri, ha desaparegut, però es coneix encara la seva ratlla. Les tribunes són tapiades i l'orgue és nou i canviat de lloc. Però ço que sembla intacte és la façana i el pòrtic, de manera que hom pot fàcilment representar-se allí l'escena que succeí ara farà una centúria. La nit de Santa Magdalena ha quedat a Reus com un record d'horror i de pietat, i cada any el 22 de juliol és remembrat amb una vetlla de l'Adoració Nocturna en reparació dels sacrilegis i en recordança de pia memòria per als frares martiritzats.

El convent es conserva també en les seves línies generals. El claustre es pot dir intacte, per bé que ara desfigurat amb uns jardinetes. A la part baixa hi ha instal·lat l'Institut de Segona Ensenyança, i una de les sales conserva encara l'arrimador de rajola de València, mig partida en blau i blanc, de l'antic refector dels frares. Als pisos alts hi ha l'Escola del Treball, a la qual es puja per la mateixa escala, probablement intacta, on morí el P. Gay. Es coneixen

encara els embans de les divisions de les antigues cel·les. Els sostres de volta hom diria que en alguns llocs són els autèntics, i és notable la volta que cobreix l'ull de l'escala, formant una graciosa estrella barroca. A un recó de l'església, a la banda de la moderna rectoria, hom veu encara sostres enderrocats que mai ningú no ha reconstruït. La porta exterior de l'escala, amb ornaments de gust isabelí, és posterior a la desamortització. Donava pas al Jutjat que també fou instal·lat per molts anys en l'edifici. La plaça d'Hèrcules amb frescal arbreda ocupa el lloc de l'antic hort del convent, i un angle d'aquest està convertit ara temporalment en Casa de la Ciutat, mentre hom reconstrueix l'antic palau del Mercadal. En resum, de fora estant, les parets revellides de l'auster casal produeixen la impressió d'una gran relíquia gairebé intacta i hom pot sense gaire esforç posar el seu esperit al to del gran misteri de la sang dels màrtirs de Crist que hi fou, ara farà cent anys, pròdigament vessada.

* * *

Ben altra ha estat la sort del convent de Sant Joan dels Carmelites, on esclatà, en acabar la matança de Sant Francesc, la segona part del drama. De l'antic Carme de Reus no queda rastre. L'església no existeix: fou enderrocada per obrir pas a l'actual carrer de Sant Joan, destrucció que els patricis deuen plorar, per tal com aquella església i el col·legi eren la fundació d'un il·lustríssim fill de Reus, el Doctor Robuster, bisbe de Vich. Cercàrem amb delit dins de l'hospital romanalles del vell edifici, que reconeguèrem amb prou feines. El Dr. Barraquer diu que l'únic record és l'actual capella que era l'antiga sagristia. El senyor Toda, a qui hem llegit després, hi reconeix moltes altres parts, entre elles el pati i les sales dels malalts. A nosaltres, visitants, ens féu emoció descobrir prop de la sagristia una magnífica pica barroca, on sens dubte es rentaven les mans els qui aquella nit compareguren a la Presència Divina amb la gala de les mans rajant de la sang pròpia. Però aquelles víctimes, amb tot i ésser tantes, no menys de 9, no tingueren, com els franciscans l'honor ni el consol de sepultura sagrada. Foren llançats, tal com sona, a un clot en l'horta conventual, clot que mai no ha estat descobert. I mai no es podrà intentar una exhumació, puix que, enmig de l'esplanada que ocupà l'antic hort del Carme, l'indret que segons Toda amaga els ossos barrejats dels nou carmelites màrtirs, correspon al banal pavelló del teatre d'estiu o saló d'exposicions, que hom pot veure allí, trist i solitari.

L'atac del Carme es féu després que les turbes estaven sadollades de sang i destrucció a Sant Francesc, i no es comprèn per què els carmelites, havent tingut temps d'escapar-se, no ho feren. O refiats fins a la candidesa pensaven que les turbes s'accontentarien amb saciar la venjança contra els franciscans, que per raons locals eren tal volta els més assenyalats, o no gosaren, de por, sortir els 30 frares que entre professors, choristes i llecs composaven la comunitat, per temença d'ésser agredits quan fugien. Sembla cert, però, que molts d'ells es refiaven amb una candidesa veritablement angèlica. Tant és així, que alguns foren morts en els seus propis llits, per a major vilesa i oprobri dels salvatges homicides. El convent fou assaltat per la banda de l'hort, i mentre uns anaren a posar foc a l'església, altres recorre-

**Martiri dels franciscans al chor del convent de Sant Francesc de Reus,
la nit de Santa Magdalena, 22 juliol de 1835**

Quadre a l'oli d'autor anònim, dipositat durant molts anys al convent franciscà de Villarreal, i transferit actualment al convent de Vich (De l'obra del Sr. Toda. *Los conventos de Reus y su destrucción en 1835*).

Es destaca, al centre, la figura del P. Josep Balmes, empunyant el Sant Crist de Jerusalem. Als seus peus, els companys de martiri, pares Goser, Alavall, Roig, Iglesias, Fra Aymami i Fra Xifré, en total set. A la pintura hom en compta vuit, tal volta per afegiment del P. Cuscó que, trobant-se primer entre els resignats a la mort, es féu després escàpol. Al fons de la nau, la cortina de flames de l'altar major i dels objectes abrandats pels revolucionaris.

**Aspecte actual de l'església i ex-convent de Sant Francesc de Reus,
cent anys després de l'atemptat**

Es distingeix, a mà esquerra, el pòrtic construït l'any 1829 amb tres portals. El del mig dona pas a l'església i el de mà dreta correspon a la porteria del convent. Al damunt hom divisa perfectament el terradet des d'on el P. Balmes amb el crucifix a les mans reprimí els assaltants, amb veu poderosa que els veïns sentien, dominant el tumult. A mà dreta, desprovista de finestres, la caixa de l'escala, en un replà de la qual fou mort el P. Sebastià Gay. El portal obert que dona pas a l'escala, del qual la fotografia mostra el frontó, és posterior a la desamortització. Prop de l'angle superior dret del clixé, el campanar d'espadanya on repicava cridant misericòrdia el llec Fra Barreda. Les banderes del terrat i balcons signifiquen que la fotografia fou feta en dia de festa nacional. Corresponen respectivament a l'entrada de l'Institut de Segona Ensenyança, i a les aules de l'Escola del Treball.

Al mig del frontis barroc de l'església, el rosetó que té la vidriera de colors amb l'emblema franciscà que avui dia encara es conserva. Donava damunt mateix del chor, que fou l'escenari principal de la tragèdia.

gueren les cel·les amb l'arma als dits, disposats a consumir la iníqua carnisseria. Els detalls d'aquesta són tan o més corprenedors que a Sant Francesc. El P. Andreu de Jesús Maria, octogenari, antic general de l'ordre carmelitana, que jeia impedit en el seu llit, fou allí mateix mort de dos trets, i àdhuc li cremaren la cara amb una antorxa. També fou mort a la cel·la el P. Josep de Santa Caterina, vell de 70 anys, que es repenjà amb totes les seves forces de dins estant per a privar d'obrir la porta, però fou mort des de fora d'un tret que travessà la fusta. El P. Francesc de Sant Roman, president de les conferències de moral, fou mort pels passadissos. Fra Cosme de Jesús Maria i Fra Josep de Sant Lluís Gonçaga, choristes, és a dir, novicis, moriren en diferents llocs: un d'ells fou trobat al forat on van a parar els pesos del rellotge. El pare prior, P. Josep de Sant Tomàs, en el món Josep Gual, fill de Reus, i el P. Pau del Carmel, gairebé octogenari, foren descoberts a l'horta, on estaven abraçats confessant-se, i foren morts a trets des de les finestres. També moriren amb la mateixa fi el P. Manuel de Santa Anna, *epactiller* de l'ordre carmelitana a Espanya, és a dir, redactor de la *gallofa* oficial de l'ordre, i un llec, Fra Ramon, *nou* en total.

Es salvà un germà llec, Fra Joan *dels gats*, el popular cuiner del convent, ajagut dalt de la cornisa, on s'aguantà per miracle voltat de foc i fum, i on l'endemà al matí uns coratjosos veïns el recolliren. Es salvaren també de la catàstrofe, per bé que amb perill terrible, els choristes refugiats damunt de la volta de la capella dels Dolors. Un incendiari obri la porta de l'amagatall i tornà a tancar-la dient que no hi havia ningú a dintre. ¿Fou sincera i veritable la seva afirmació? ¿Fou que descobrí realment els novicis agenollats i temorencs, i no gosà delatar-los, per una resta de sentiment humanitari? ¿Fou que un bufarut del vent li llançà la flama de l'antorxa a les mans i les enretirà de seguida sense temps per a la inspecció de l'amagatall? S'han fet moltes conjectures, però el cert és que, gràcies a la retirada d'aquell home prou conegut, i conceptuat no pas dels més dolents entre els sectaris, no fou molt més grossa l'hecatombe. Els carmelites fugitius foren l'endemà conduïts a Salou; sofriren la mateixa sort i la mateixa odíssea dels franciscans escàpols.

* * *

Contemplem piadosament, en aquests dies del centenari, el sacrifici heroïc dels frares de Reus. "Moriren — diu Barraquer — per haver defensat ço que l'Església defensà, i per haver condemnat ço que després el Vicari de Jesús condemnà [el liberalisme i les sectes]. Moren per la veritat, per Crist. Oh sants màrtirs, qui em donés unir la meua sang amb la vostra en la mateixa lluita, per a participar d'igual corona!"

Qui ens donés la virtut, més modesta, de fer un comentari no indigne de la grandesa cristiana del

seu martiri! La sang dels frares de Reus fou vessada en fol·lia, en una veritable embriaguesa satànica. Però místicament hi ha també una embriaguesa de la sang de Crist ("*Sanguis Christi inebria me*"), com si l'Església, l'esposa amant, es complagués a fer arribar per consol de l'Espòs crucificat un ample calze, una còpa *santa i vessanta*, plena de la sang generosa dels fills de benedicció.

LLISTA RESUM DELS 21 RELIGIOSOS ASSASSINATS A REUS LA NIT DEL 22 DE JULIOL DE 1835

Franciscans, 12

Pare Gabriel Goser.
Pare Josep Balmes.
Pare Marian Alavall, lector de filosofia.
Pare Josep M. Roig, segon mestre de novicis.
Pare Ramon Iglesias.
Pare Sebastià Gay.
Pare Antoni Blanch.
Fra Pere Aymamí, llec.
Fra Pau Xifré, llec.
Fra Narcís Castanyer.
Fra Josep Barreda.
Fra Vicens Bofarull.

Carmelites, 9

Pare Andreu de Jesús Maria (Pujol i Homs), antic general de l'Ordre.
Pare Josep de Sant Tomàs (Gual), prior del convent.
Pare Josep de Santa Caterina.
Pare Francesc de Sant Roman.
Pare Pau del Carmel.
Pare Manuel de Santa Anna.
Fra Cosme de Jesús Maria.
Fra Josep de Sant Lluís Gonçaga.
Fra Ramon, llec.

BIBLIOGRAFIA

Gaietà Barraquer i Roviralta, en diferents indrets de les seves dues obres (veure el nostre article anterior), i especialment al vol. II de *Los Religiosos en Cataluña. Capítulo cuarto. Matanza de frailes en Reus*. Pàgs. 129 a 198.

Eduard Toda i Güell. *Los conventos de Reus y su destrucción en 1835*. Reus. Revista del Centre de Lectura. MCMXXX. (Vol. de 168 pàgines amb algunes làmines fora de text.)

Sobre la data de construcció del pòrtic. V. Barraquer, *Los Religiosos*. T. I, p. 921 i 922.

Oració, diner, propaganda són els mitjans d'acció catòlica envers la premsa. ¿Quin has emprat tu, durant l'any últim, lector catòlic, en favor d'ella?

BIOSER FORTIFICA

Aspectes

PER GASTON GERARD

ELS SOCIALISTES ESPANYOLS

Es ja ben pública la polèmica entre les dues branques del socialisme espanyol: la reformista i la revolucionària, dirigida la primera pel Sr. Julià Besteiro i capitanejada la segona, des de la presó, pel Sr. Francesc Largo Caballero. Els primers són amics de tornar a les Corts, ja que creuen que les posicions negatives no afavoreixen mai els interessos de cap partit polític; els segons, al contrari, creuen que quan no governen ells, respectuosos (?) com són amb el sufragi, no poden intervenir en la tasca legislativa ni tan sols dels bancs de l'oposició estant.

No es limiten a això les diferències, és clar. Són més profundes; però aquest aspecte anecdòtic és el que les ha fet palès als ulls de l'opinió i, per tant, ha vingut a introduir en el socialisme espanyol aquella doble orientació que ja fa anys s'aprecia en tots els agrupaments socialistes del món i a cada país. Fins els òrgans de la premsa lliuren grans batalles.

Però, ¿ens podem refiar d'aquesta divisió als efectes electorals? La força del socialisme espanyol és ben petita. Únicament a les Corts Constituents, aprofitant un moment sentimental de l'opinió, portaren a la Cambra més de cent diputats. Però aquell moment no ha de tornar mai més per als socialistes de casa nostra.

Ens equivocariem, però, si creguéssim que aquesta divisió del socialisme ha de cedir en benefici de la pau i de la tranquil·litat d'Espanya, ja que l'afebliment socialista no pot representar més que una derivació de les seves masses cap a agrupaments més radicals i així l'engruiximent del comunisme, del sindicalisme, de l'anarquisme, etc. Aquest fet, per tant, no ens pot emplenar de massa optimisme, encara que sempre va bé la desfeta dels quadres de l'exèrcit enemic per a guanyar batalles.

Únicament la realització d'un programa de justícia social, inspirat en els grans postulats catòlics, pot portar-nos aquell equilibri social que tots desitgem i que necessita el país. I d'aquest ideal, dissortadament, encara en som massa lluny.

EL SOCIALISME I LES INSTITUCIONS OFICIALS DEL TREBALL

Una de les conquestes fermes del socialisme espanyol és la dels llocs oficials del Ministeri de Treball i dependències annexes. Durant l'últim temps de la Monarquia, sobretot degut al període d'èxit i de protecció de què els socialistes gaudiren en temps de la Dictadura quan els dirigents creien que així s'esbravava el seu verí, els militants del partit s'apressaren a envair les posicions oficials des de les quals la seva força podia augmentar, com així fou, en efecte.

No cal dir que la mateixa tendència s'observà i fou enfortida als temps del bienni azanyista-socialista, en el primer moment del nou règim. I amb el dit enfortiment, el partit socialista es trobà ocupant altes posicions al Ministeri, a les Delegacions de Treball, a les inspeccions del mateix ram, i als Jurats Mixtos i organismes paritaris de tota mena en la vida del treball.

Canviades les circumstàncies polítiques, calia també que aquest predomini acabés. Però portats els governants de dreta d'un sentit d'equanimitat i de justícia relativa, no es decidiren a lliurar la batalla com calia al socialisme, a fi de treure'l d'aquells llocs que subrepticiament havia guanyat. I no cal dir com ells continuaren abassegant llocs importants de l'Administració Pública fins que, sembla, amb l'actual Ministre els ha arribat l'hora d'abandonar els llocs que ocupaven.

En efecte; el Sr. Salmon ha dictat disposicions per evitar la immoralitat de la duplicitat de càrrecs, sobretot entre llocs del Ministeri i Presidències de Jurats Mixtos; i, com a efecte d'aquesta disposició, han hagut de deixar els llocs i empleus corresponents molts homes del socialisme. I dictant disposicions legals per a la provisió dels càrrecs dels organismes paritaris — tal com ho fa el Ministre en el corresponent projecte de llei presentat ara a les Corts — evitarà que altre cop els socialistes, com els altres partits polítics, abasseguin novament, ni avui ni demà, la burocràcia de l'Estat, i acabaran així el seu injust predomini en aquesta secció de la vida nacional.

No es tracta que es cometin injustícies amb gent que hagin ocupat els càrrecs mitjançant oposició, concurs, etc. Es tracta solament de finir amb situacions de privilegi amb les quals no s'havien atrevit a acabar fins ara els altres governants.

Ja era hora!

LA REFORMA DELS JURATS MIXTOS

També era arribada l'hora que aquesta institució es transformés en alguna cosa útil dins de la nostra vida del treball.

Fins ara només era un destorb en moltes coses, no precisament per la institució mateixa, sinó pels defectes orgànics de la seva constitució i, encara més, del seu funcionament. Els elements governatius dels Jurats eren, per regla general, gent més aviat incompetent quan no es trobaven subjectes a agrupaments polítics que els imposaven solucions i criteris ominosos i contra tota justícia i dret. I els elements representatius eren eliminats de l'actuació tant com era possible, ja que no trobaven en els Presidents aquelles garanties mínimes que els havien de fer respectar en la seva funció delicada.

El Sr. Anguera de Sojo, veient l'urgència de la reforma, començà per suspendre la part electiva dels Jurats, mentre esperava dictar la llei corresponent per a posar remei al mal. No hi va arribar a temps, però, i ha estat el seu successor al Ministeri el qui s'ha decidit a emprendre la reforma ràpida, que ja té formulada davant de les Corts.

El projecte actual conté grans encerts; el primer és el de constituir les Presidències amb personal de la carrera judicial, competent, imparcial i just. Llàstima que encara resti alguna escletxa per on pot entrar la parcialitat ministerial!

La segona reforma encertada deriva d'haver llevat als Presidents dels Jurats el vot diriment en l'aprovació de *bases de treball*, i això evitarà més d'una injustícia de les comeses fins ara. I encara el fet d'obligar a resoldre les apel·lacions contra els

acords dels Jurats per un Tribunal constituït al Ministeri amb elements de la carrera judicial principalment, constitueix un altre bon encert. Amb aquestes reformes, la institució pot ser, no pas un element perturbador de l'Administració i de la vida de la producció, sinó un element col·laborador a la pacificació de les diferències entre patrons i obrers.

És clar que les reformes semblaran petites a tots aquells que no hagin viscut la institució; però no ho

són, en veritat, sinó que són reformes transcendents i ben decidides que poden millorar notablement els Jurats.

Caldria que la reforma s'aprovés ràpidament, cosa que faria reorganitzar la institució dels Jurats, tan convenient per a tots. Per altra part, cap sentit regressiu no es conté en aquesta reforma, que constitueix un veritable pas decisiu cap al predomini de la justícia i de la tècnica en les actuacions dels Jurats.

Moviment catòlic

Els Cursos de Verano de Santander. — Més d'una vegada hem fet al·lusió a aquesta magnífica institució creada per la Junta Central d'Acció Catòlica la qual exerceix una influència enorme en la renovació de la vida espiritual i intel·lectual del nostre país. Animats per l'esperit extraordinari que és Don Angel Herrera, regentats per l'esperit subtil del Marquès de Lozoya, els Cursos de Verano s'han inaugurat el passat dia 1 de juliol amb un discurs magnífic del professor Lluís Dempf de Bonn del qual volem subralliar alguns paràgrafs: "El món intel·lectual ha caigut en una crisi molt més greu que la crisi econòmica i política tan patent a la vista que no hi ha persona que no senti amb duresa els seus efectes! Si en l'ordre econòmic i polític encara es va a les palpenes en el regne de l'esperit la sort està decidida.

El fet que l'esperit humà reconegui la seva crisi i la seva equivocació ja és una bona disposició per a l'examen de consciència i per a la contricció... El que avui doni una mirada a les avançades intel·lectuals de l'Europa occidental, pot veure com els esperits més selectes es manifesten disposats a reconèixer la llei divina que presideix la història humana.

És sorprenent de veure com les intel·ligències directores dels pobles comencen de ser conservadores, creients i tradicionalistes abandonant les il·lusions i la ideologia liberal. Avui són les intel·ligències de segon ordre i les masses les que creuen en els errors del modernisme en el seu significat més ampli.

Donar la batalla a aquests errors en les masses europees i americanes, una vegada han estat refutats per les avançades de la intel·ligència, és la missió que sembla que tinguin encomanada les seleccions intel·lectuals del Catolicisme.

El professor Dempf parla encara de la missió d'Espanya. Durant l'Edat Mitjana tota l'Europa occidental es feia el deure d'ajudar les creuades amb oracions o amb armes, anant en romiatge a Sant Jaume de Galícia o a lluitar contra els moros. Pel camí de Sant Jaume hi neix una magnífica epopeia medieval i s'hi desplega un art romànic i també una plàstica. Les catedrals espanyoles són monuments triomfals de la reconquesta progressiva, senyals certs de la glòria d'Espanya.

El segon moment d'Espanya és la Contrareforma. Mentre els teòlegs espanyols establien la reforma tridentina, a Flandes i a les riberes del Rin soldats espanyols lluitaven i triomfaven per la causa de la religió catòlica i amb uns i altres i, sobretot gràcies a l'acció de la Companyia de Jesús, l'art paganat del Renaixement era cristianitzat i propagat per tot Europa per mitjà del barroc. L'immens anhel de l'infinit que sent l'esperit humà solament es pot acon-

seguir amb la intuïció de Déu. Un coneixement profund de la Història i de la societat demostra que solament el retorn dels esperits a l'Església és essència de la renovació dels pobles.

Un magnífic parlament del Marquès de Lozoya indicant que, com desitjava Menéndez Pelayo, a la Universitat d'estiu s'estudia Teologia i la Filosofia de Balme i Vives i Lope de Vega, i un altre discurs de D. Angel Herrera sobre la Universitat Catòlica espanyola clogueren la sessió inaugural d'aquests magnífics Cursos.

Les setmanes universitàries de Salzburg. — Del 6 al 25 d'agost hi haurà a Salzburg, com en anys anteriors, les setmanes universitàries que enguany van dedicades a la Teologia mística i a la Història de la Cultura i de la Religió. La lliçó inaugural és a càrrec de l'arquebisbe de Salzburg, Segimon Waiz, qui tractarà de Les Setmanes universitàries i els cor-

Tresor de la Llengua, de les Tradicions i de la Cultura popular de Catalunya

per A. GRIERA

Aquesta obra apareixerà en volums d'unes 300 pàgines; l'obra farà uns deu volums, i es publicarà a raó de quatre volums per any. El preu de cada volum serà d'unes 30 pessetes

El primer volum consta de 342 pàgines, i comprèn els mots *A-Azoics*. Acaba de publicar-se i s'ha posat a la venda al preu de 30 pessetes

Edicions de Catalunya Social

Pi, 12 - BARCELONA

rents universitaris; el degà de Paderborn tractarà dels "Corrents teològics i religiosos moderns en l'Església". Demés, hi haurà conferències i seminaris sobre Teologia mística; fonaments dogmàtics de la mística; fonaments psicològics de la mística. Els cursos i conferències sobre la Història de la Cultura i de la Religió d'Occident seran molt interessants. És impossible detallar aquí els títols dels cursets i conferències; cal dir només que hi figuren els noms més destacats de tota la Ciència catòlica de tots els països, fins i tot d'Espanya amb el senyor Trimbom de Madrid.

E. P. Guillem Schmidt L. V. D. al Japó. — Un dels etnògrafs més eminents d'avui és el P. Schmidt,

professor de la Universitat de Viena. Fa un temps que el Papa li va confiar un viatge per tot el món que l'ha portat des de les universitats catòliques americanes fins a l'extrem Orient. Al Japó aquest savi eminent va ésser honorat d'una manera especial. La societat fundada l'any passat al Japó pel foment de les relacions internacionals el va rebre amb tots els honors en el club de la noblesa, a la qual rebuda prengueren part membres destacats del govern, de la noblesa, de l'exèrcit, de les ciències, de les arts i de l'economia del país. L'orador que li donà la benvinguda exalçà la labor del P. Schmidt en el camp de l'Etnografia amb la tendència històrica i ponderà els fruits que l'etnografia japonesa pot treure de la visita d'aquest savi eminent.

Carnet setmanal

L'etapa final de les Corts. — No ens podem queixar del rendiment de les sessions de Corts durant el darrer període. Abans, la seva tasca era lenta i deficient; sobretot per efecte dels entorpiaments que posava l'esquerra a la seva labor; però d'un quant temps a aquesta banda, la tasca s'ha anat intensificant, i si bé la majoria no ha mostrat en molts casos aquell daler de feina que tots desitjàvem i Espanya necessita, és ben cert que ha complert amb el seu deure i ha donat un rendiment força digne d'ésser tingut en compte. La tasca d'aprovar un Pressupost és sempre ben considerable; i si al seu darrera hi ajunteu altres lleis que han anat sortint de les Corts (entre elles la nova Llei municipal, ben interessant, encara que no afecta Catalunya, que ja la té pròpia) i les que encara s'esperen aprovar, tot i el poc temps que sembla que les Corts restaran obertes, haurem d'absoldre el Parlament del pecat d'indolència a què semblava lliurat i manifestar que el seu rendiment, durant aquest període, és ben palès i profitós.

Encara resten per aprovar, al moment d'escriure aquestes ratlles, alguns projectes de molta envergadura, algun dels quals mereix capítol apart per la seva importància i la consegüent discussió que haurà de provocar. Ens referim, sobretot, al projecte anomenat de restriccions.

Projecte de Restriccions. — El Ministre de Finances, la competència del qual en les matèries del seu ram ningú no li regateja (ja fa anys que no es dedica a altra cosa el Sr. Chapaprieta), ha fet un pla de sanejament de les finances de l'Estat, que es desenvolupa en tres períodes: primer, aprovació del

Pressupost semestral, que acaba d'ésser enllestit; segon, Pressupost anyal per al 1936, que haurà d'ésser presentat a les Corts el dia primer d'octubre per precepte constitucional; i tercer, un altre Pressupost per al 1937.

S'ha complert amb fortuna el primer pas, amb l'aprovació del Pressupost que ha sortit suau de les Corts. En ell s'introdueixen uns quatre-cents milions de pessetes d'economies, cosa que s'ha pogut assolir només imposant-se un xic als respectius Ministeris i procurant que aquests reduïssin despeses tot el possible dins les lleis ara en vigència. Això és ja un fet ben apreciable, fet que, unit a uns altres quatre-cents milions amb què el Ministre pensa, segons antecedents, reforçar els ingressos de l'Estat sense alterar-los, representarà per a l'Estat una economia de vuit-cents milions de pessetes.

Però ara cal fer un Pressupost novament estructurat. I pel mateix necessita el Govern autorització especial de les Corts per a fer despeses de consideració, cosa que no pot arribar a obtenir sense una llei especial. I d'ací ha vingut el projecte d'aquesta llei anomenada de Restriccions perquè en realitat restringeix fortament moltes despeses de l'Estat, lligant de braços els governants per a fer despeses noves, amortitzant les vacants de personal en gran nombre, entrant dins de moltes seccions administratives autònomes amb la finalitat de reduir despeses que en definitiva paga l'Estat, etc.

Ara bé, un projecte de tanta envergadura, però tan necessari a les finances de l'Estat, és natural que fereixi molts interessos creats. I aquests, a hores d'ara, han posat ja el crit al cel i s'han mogut a l'efecte d'assolir que el projecte fracassi o que almenys els exceptuï a ells, cosa veritablement difícil si es vol assolir, amb unitat de criteri i amb caràcter general, el que es proposa el titular de la Cartera d'Hisenda i, amb ell, tot el Govern. Hi ha minories de partit que ja han anunciat una forta obstrucció

Valors

Informació - Compra i Venda
L. GOMIS Corredor de Canvi i
Borsa - Fontanella, 15

al projecte i han començat a acumular vots particulars per a la discussió a fi d'obtenir que el Ministre o la Comissió parlamentària els accepti les excepcions que es proposen.

Cal reconèixer que hi ha, sobretot, organismes autònoms de l'Estat que són absolutament necessaris i que compleixen una missió ben digna d'ésser respectada, com a Catalunya en tenim algun. Cal, doncs, que aquests organismes restin en peu i que les facultats per a suprimir-los o per entrar a formar-ne part no deixin els braços del Govern excessivament deslligats; però ja el Ministre, que coneix i té motiu sobrat per a conèixer la tasca d'aquells organismes, ha promès davant tota la Comissió parlamentària de Pressupostos respectar-los degudament, encara que negant-se a acceptar que s'introdueixin excepcions a la llei, car la introducció d'una en justifica d'altres i així es faria malbé el projecte suara ben coordinat i amb unitat de criteri.

¿Qui té raó en aquesta pugna? És evident que cal respectar alguns d'aquells organismes autònoms; i és també cert que tal com està concebut el projecte de Restriccions es fa difícil introduir una excepció sense donar peu perquè les excepcions sovintegin i així arribar a destruir l'essència del projecte, la necessitat del qual no deixa ningú de reconèixer.

¿Què passarà? Quan el lector conegui aquest comentari, probablement s'haurà ja arribat a una solució en aquesta qüestió, solució que tots desitgem, ja que la retirada del projecte podria ésser fatal per a les finances de l'Estat, base i eix de totes les altres. No ens atrevim a fer pronòstics; però sembla que el Sr. Chapaprieta ha fet d'aquesta qüestió punt essencial del seu programa i que, per tant, no haurà de recular en la seva aprovació per molt que costi sense que a ell li costi també el càrrec que amb tant d'encert exerceix.

Desitgem que la fórmula arribi a lligar tots els interessos; però cal reconèixer que si aquesta no és possible, un pla d'economies en les finances de l'Estat, com el que representa aquest projecte, no ha de repugnar a ningú; i l'interès general cal que prevalgui sempre per damunt d'altres interessos més particulars encara que afectin també una branca important de l'economia del país, sobretot quan aquesta ha merescut mots d'absolut respecte per part del propi Ministre.

Altres projectes d'interès.—Hi ha pendents al Congrés altres projectes de llei presentats pel Govern, que tots tenen el més alt interès. Entre ells, el referent a la reforma a fons de la institució dels Jurats Mixtos, que a hores d'ara s'ha discutit de totalitat i que no sembla que hagi d'ésser objecte de molta oposició. Tindrem, doncs, una llei ben meditada en un punt de tanta importància i la reforma de la qual es feia més necessària cada dia que passava.

Un altre projecte de llei és el de reforma de l'anomenada Reforma agrària. Amb ell es vol donar un caient de justícia de què en molts punts manca la llei del Govern del bienni, i es vol alliberar la propietat rústega de la desvalorització a què la subjecten determinades disposicions (per altra part, ben inútils) d'aquella dissoltada llei.

En primer lloc es tracta que cap propietat no pugui ésser expropiada sense la corresponent indemnització. ¿Qui gosarà negar la justícia d'aquest precepte? En segon terme, es deixen fora de la llei de

Reforma totes aquelles propietats afectades per ella pel sol fet de trobar-se situades en el radi de dos kilòmetres de cada població, per exemple. Consideri's el nombre de milers i milers de finques afectades per aquest principi, i vegi's com inútilment les dites finques es troben desvaloritzades per les possibles conseqüències d'una mena d'anotació preventiva que mai no ha de fer-se efectiva, sobretot en alguns països de terra molt dividida com la nostra Catalunya. I encara altres preceptes semblants conté aquella reforma, la justícia de la qual no haurà de discutir ningú si no és per esperit de partit. Aquest projecte, però, sembla que restarà ara portes enfora de l'aprovació legislativa, esperant torn per a la nova etapa de les Corts.

També és d'un màxim interès la llei electoral. Ben poca cosa podem dir del projecte que sembla que es va elaborar després d'haver arribat a un acord els quatre caps dels partits governants, en una llarga reunió haguda a aquest efecte. Es diu que es combinen el sistema de representació proporcional (reservat per a les grans circumscripcions, que tinguin més de deu diputats a elegir) i el sistema majoritari, que restarà per a les circumscripcions petites, que hauran d'ésser el major nombre. No ens haurà de satisfer, segurament, la reforma; però no cal oblidar que es tracta d'un punt molt difícil en el qual no es posen fàcilment d'acord partits com els que governen, sobretot tenint en compte que fins determinats agrupaments que fins ara havien estat (i continuen essent encara) partidaris decidits de la representació proporcional, han fet a última hora declaracions en el sentit que si aquell sistema és un gran sistema teòricament parlant, el país no es troba preparat per a la seva aplicació. Davant d'aquesta posició, de l'oposició irreductible del partit radical i sembla que també del partit agrari, ¿què té de particular que no s'hagi pogut arribar a la implantació de la representació proporcional com a sistema més just?

La política a Catalunya.—Segueix en un perfecte estat de calma, i el país no sembla pas trobar-s'hi malament del tot. Havien estat tan fortes les estrebades de l'Esquerra i dels seus partits afins durant el temps que sortosament va finir el sis d'octubre, que ara les classes socials totes de la nostra terra sembla que respirin a pler dins el sistema de calma i tranquil·litat que passem en aquest moment. El Govern de la Generalitat va acomplint la seva tasca administrativa, que prou necessària era després de la disbauxa esquerrana; i els Ajuntaments van complint la seva comesa, sense lliurar-se a jocs polítics de cap mena. Per altra part, aquesta política comença, sobretot a Barcelona, a donar el seu rendiment, car s'edifica enormement més que l'any passat (a hores d'ara els permisos d'obres i de gran envergadura algunes d'elles, dupliquen els d'aquests mesos de l'any anterior) i això demostra que el capital va recobrant la confiança perduda i torna a llançar-se a les empreses que són les que porten riquesa i treball al país.

¿Durarà molt això? De nosaltres depèn, tenint en compte que dins el moment de pau actual no havem d'oblidar la guerra que des del camp demagògic se'ns pugui fer el dia de demà i, per tant, preparant-nos sempre a la defensa dels nostres principis i de la nostra civilització. Calma i tranquil·litat, bé; però sense oblidar la propaganda, ja que els esquerrans tampoc no l'obliden en aquest moment.

FOMENT DE PIETAT - Duran i Bas, 11 - Tel. 17605 - BARCELONA

TEMPORADA DE VACANCES

LECTURES RECREATIVES

COL·LECCIÓ ROSELLES:

- I. **Faules i Moralitats.** Original de Joan Punti i Collell, Prev. 100 il·lustracions de J. Junceda. (2.ª ed.). 2 ptes.
- II. **La Llum de l'Establia.** (Pastorets nous). Lletra de Marià Tubau, Prev., i música de Josep Vinyeta, Prev. Portada de J. Junceda. Lletra, 1 pta. Música 4 ptes.
- III. **Fabiola.** Adaptació catalana de Joan Punti i Collell, Prev., amb il·lustracions de J. Junceda. 3'50 ptes. En tela, 5 ptes.
- IV. **Rondalles.** Vol. I. Original d'Esteve Casaponce, Prev. Il·lustracions de J. Junceda. 2'25 ptes.
- V. **Rondalles.** Vol. II. Original d'Esteve Casaponce, Prev. Il·lustracions de J. Junceda. 2'25 ptes.
- VI. **La Castanyada.** Vol. I. de «Bons Costums Catalans», original de M. B. Il·lustracions de J. Vinyals. 2'50 ptes.
- VII. **La Fira de Santa Llúcia.** Vol. II. de «Bons Costums Catalans» original de M. B. Il·lustracions de J. Vinyals. 2'50 ptes.
- VIII. **Nadal.** Vol. III. de «Bons Costums Catalans», per M. B. Il·lustracions d'A. Utrillo. 2'50 ptes.
- IX. **Els Reis.** Vol. IV. de «Bons Costums Catalans», original de M. B. Il·lustracions d'A. Utrillo. 2'50 ptes.
- X. **Els tres tombs.** Vol. V de «Bons Costums Catalans», original de M. B. Il·lustracions de J. Vinyals. 2'50 ptes.
- XI. **El dijous gras.** Vol. VI de «Bons Costums Catalans», original de M. B. Il·lustracions d'A. Utrillo. 2'50 ptes.
- XII-XVI. **Historietes exemplars.** Originals de Josep M.ª Folch i Torres. Il·lustracions de J. Junceda. Cada volum, en tela, 3 ptes.; en cartoné, 2'50 ptes.
- XVII. **Eustaqui.** Llegendes romanes del temps de l'Imperi, contada per Joan Punti i Collell, Prev., amb il·lustracions de J. Junceda. 2'50 ptes.
- XVIII. **Faules i similis.** de Jaume Collell, il·lustrades per A. Utrillo. 1'50 ptes.

Llegendes muntanyenques, per Ll. G. Constans. Il·lustracions de J. Junceda. 32 pàgs. 30 cèntims.

Rondalles Catalanes. Originals de Mn. E. Casaponce, Mn. J. Punti i Mn. J. Verdaguer. XIV. llibrets de 32 pàgs., cada un. 30 cèntims per llibret.

Tradicions Religioses de Catalunya. Per Agna de Valldaura. Il·lustracions de J. Junceda. Dos llibrets de 32 pàgs., cada un. 30 cèntims per llibret.

Memòries d'un cabaler, per Jaume Raventós. Il·lustracions de J. G. Junceda. 439 pàgs. En rústega, 3 ptes.; en tela, 5 ptes.

El Senyor Rector d'Ozeron. Novel·la de Francis Jammes. Trad. de J. F. Ràfols. Vol. VI., de la «Biblioteca Horitzons». 260 pàgs., en rústega, 4 ptes.

Fruits primerencs. Vides de Sants en la infantesa i joventut, per Mn. J. Anderiu, Prev. Il·lustracions de J. Rapsomanikis i F. Guerrero. 225 pàgs., en cartoné, 2'50 ptes.

GORRES PER A BANY

SABATILLES, CINTURONS, ESPONGES, ETC.

La més extensa varietat dels últims models

CASA ROSICH

CENTRAL: Ronda de Sant Pere, 7 - Telèfon 19923

SUCURSAL N.º 1: Avinguda Portal de l'Angel, 25 - Telèfon 19613

SUCURSAL N.º 2: Tapineria, 33 - Telèfon 12940

ATENES A. G. — Escorial, 135-147. — Tel. 73372. — Barcelona

JA SOU SUBSCRIPTORS

DE

Catalunya Social?

FRANQUEO
CONCERTADO

CATALUNYA SOCIAL
Carrer del Pl. 12, 1.ª
BARCELONA